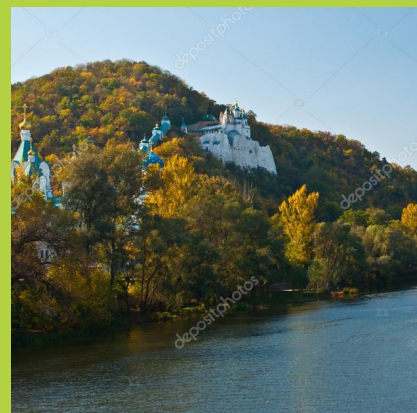

Карта акторів конфлікту на Донбасі: ЛОКАЛЬНІ АКТОРИ

■ Група Юрія Бойка

■ Група Сергія Шахова

■ Група Ріната Ахметова

Цей аналітичний огляд акторів конфлікту на Донбасі підготовлено у рамках субпроєкту «Карта конфлікту» платформи громадянського суспільства CIVILM+.

Загальною метою роботи над картою конфлікту є визначення акторів і груп, залучених до конфлікту на Донбасі на різних рівнях, а також їх впливу, взаємозв'язків, інтересів, страхів і очікувань. Передбачається, що цей аналіз допоможе визначити можливі шляхи впливу на різних стейкхолдерів з метою врегулювання конфлікту.

Автор:

Денис Казанський — журналіст, (Донецьк – Київ, Україна)

Рецензент:

Вільфрід Йільге, associate fellow, Німецьке товариство міжнародної політики (DGAP), експерт CIVILM+ (Берлін, Німеччина)

Субпроєкт "Карта конфлікту" реалізується в рамках проєкту "Діалог для розуміння і справедливості: європейські НУО, що працюють разом для вирішення конфліктів у Донбасі", реалізованого DRA e.V завдяки підтримці Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Зміст цієї публікації не обов'язково збігається з позицією Міністерства закордонних справ ФРН і думкою всіх членів платформи CIVILM+.

Copyright © DRA 2020

Відтворення змісту публікації дозволяється у разі згадки джерела.

Зміст

1. ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ	4
1.1. Група Юрія Бойка	4
1.1.1. Юрій Бойко — народний депутат України, лідер партії ОПЗЖ	4
1.1.2. Олександр Чернецов — директор заводу «Зоря» (м. Рубіжне)	5
1.1.3. Сергій Дунаєв — народний депутат України (ОПЗЖ)	5
1.1.4. Юлій Іоффе — народний депутат України (ОПЗЖ)	6
1.2. Група Сергія Шахова	7
1.2.1. Сергій Шахов — народний депутат України (Наш край, округ №114)	7
1.2.2. Сергій Вельможний — народний депутат України (Наш край, округ №112)	8
1.2.3. Олександр Сухов — народний депутат України (Наш край, округ №107)	8
1.2.4. Олександр Лукашев — народний депутат України (ОПЗЖ, округ №113)	8
1.3. Сергій Гайдай — Глава Луганської ОБЦА	9
1.4. Максим Ткаченко — народний депутат України (Слуга народу)	10
1.5. Ігор Бутков — депутат міської ради Сєвєродонецька	10
1.6. Сергій Шилін — мер Лисичанська	11
1.7. Сергій Хортів — мер Рубіжного	11
1.8. Володимир Струк — экс народний депутат України, бізнесмен	12
2. ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ	13
2.1. Група Ріната Ахметова	13
2.1.1. Рінат Ахметов — олігарх	13
2.1.2. Борис Колесніков — экс народний депутат України, діловий партнер Ріната Ахметова	14
2.1.3. Вадим Новинський — народний депутат України (ОБ, округ №57), діловий партнер Ріната Ахметова	14
2.1.4. Тетяна Бахтеєва — экс народний депутат України	15
2.1.5. Муса Магомедов — народний депутат України (округ №45)	15
2.1.6. Вадим Бойченко — мер Маріуполя	16

2.1.7. Руслан Требушкін — народний депутат України (округ №50), экс мер Мирнограда	16
2.2. Група Юрія Бойка	17
2.2.1. Наталія Королевська — народний депутат України (ОПЗЖ) та Юрій Солод — народний депутат України (ОПЗЖ, округ №47)	17
2.2.2. Валерій Гнатенко — народний депутат України (ОПЗЖ, округ №49)	17
2.2.3. Неля Штепа — экс мер Слов'янська	18
2.3. Олег Недава — экс народний депутат України	18
2.4. Максим Єфімов — народний депутат України (округ №48), впливовий бізнесмен із Краматорська	18
2.5. Георгій Скудар — экс народний депутат України, власник НКМЗ	19
2.6. Анатолій і Сергій Близнюки — політики і бізнесмени із Краматорська	19
2.7. Олексій Рева — мер Бахмута	20
2.8. Павло Кириленко — глава Донецької ОВЦА	21
2.9. Сергій Сивохо — громадський діяч	21
2.10. Сергій Тарута — народний депутат України (ВО «Батьківщина»), бізнесмен	22

1. Луганська область

1.1. Група Юрія Бойка

1.1.1. Юрій Бойко — народний депутат України, лідер партії ОПЗЖ

Лідер партії «Опозиційна платформа — За життя» (ОПЗЖ) Юрій Бойко є вихідцем із Луганської області, де утвердився як фахівець і звідки почав свою кар'єру високопоставленого чиновника. У минулому він очолював великі підприємства хімічної промисловості, розташовані у регіоні: завод «Зоря» у місті Рубіжне та Лисичанський нафто-переробний завод (Лисичанський НПЗ). Хімічна промисловість

Луганської області зосереджена у так званому «хімічному трикутнику» — містах Северодонецьк, Лисичанськ і Рубіжне, які знаходяться на підконтрольній Україні території. Ці міста можна вважати вотчиною Юрія Бойка. У цих містах Бойка має зв'язки та кадри.

У Рубіжному Юрій Бойко контролює хімічний завод «Зоря», який виготовляє широкий асортимент хімічної продукції, включаючи вибухові речовини. Де-факто завод належить державі і є підприємством оборонної промисловості. Однак структура, підконтрольна Юрію Бойку (ТОВ Науково-виробниче підприємство «Зоря») орендує найрентабельніші цехи державного заводу і, таким чином, фактично паразитує на стратегічному держпідприємстві. Особливо варто відзначити, що завод Бойка виготовляє вибухівку для військових потреб, таким чином, Бойко, який критикує владу України за те, що вони заробляють на війні, сам де-факто заробляв на війні.

Група Юрія Бойка є найвпливовішою в регіоні. Політики, які входять до неї, регулярно маніфестують свою проросійську позицію і зацікавлені у поверненні ОРДЛО, так як розраховують на проросійського виборця.

Юрій Бойко, як і партія ОПЗЖ у цілому, виступає за прямі переговори з представниками так званих «ЛНР» і «ДНР» і реінтеграцію Донбасу на умовах Росії (тобто, з наданням широкої автономії в складі України).

«Ми виступаємо за прямі переговори, за те, щоб наші полонені повернулися додому. І ми все це зробимо, тому що не боїмося за свої рейтинги... Вигравши вибори, ми в першу чергу будемо домагатися включення представників парламенту до складу переговорної групи в Мінську. Будемо ініціювати початок прямих переговорів у чотирикутнику Київ — Донецьк — Луганськ — Москва», — заявляв Бойко перед парламентськими виборами 2019 року.¹

Очевидно, що саме політична сила ОПЗЖ і Юрій Бойко особисто найбільше виграють від повернення непідконтрольної території під контроль України, так як зацікавлені у збільшенні чисельності проросійського електорату.

¹ Бойко: Виграв вибори, «Опозиційна платформа — За життя» ініціює прямі переговори з РФ і Донбасом, <https://interfax.com.ua/news/political/593693.html>

1.1.2. Олександр Чернецов — директор заводу «Зоря» (м. Рубіжне)

Юрій Бойко контролює ТОВ НВП «Зоря» через свого менеджера Олександра Чернецова.²

Чернецов не тільки директор заводу, а й член політичної команди Юрія Бойка. На минулих виборах Чернецов балотувався до парламенту від партії ОПЗЖ по 112 мажоритарному округу в місті Рубіжне. Але, незважаючи на підтримку Юрія Бойка, який особисто приїжджав у місто й агітував за Чернецова, останній програв.

Позиція Олександра Чернецова щодо конфлікту на Донбасі не відрізняється від позиції Юрія Бойка і партії ОПЗЖ. Чернецов підкреслює, що в умовах війни Донбас не може нормально розвиватися і виступає за мир ціною поступок Росії.

1.1.3. Сергій Дунаєв — народний депутат України (ОПЗЖ)

На відміну від Олександра Чернецова, Сергій Дунаєв, хоч і є членом команди Бойка, може розглядатися як цілком самостійний гравець.

Сергій Дунаєв — виходець із кримінального світу Лисичанська, бізнесмен, котрий контролював у місті кілька великих підприємств, які в результаті довів до банкрутства. У середині 2000-х Дунаєв узяв в оренду цілісний майновий комплекс лисичанського

скляного заводу «Пролетарій», але до 2013 року накопичив великі борги і довів підприємство до банкрутства. На сьогодні завод не працює і розбирається на металобрухт.

У 2009 – 2012 роках Дунаєв був мером Лисичанська. З 2012 року — народний депутат. На сьогодні перебуває у фракції ОПЗЖ. Позиції Дунаєва в Лисичанську як і раніше сильні, в цьому місті він контролює більшість у міській раді, а також місцевий телеканал «Акцент».

Позиція Дунаєва щодо конфлікту на Донбасі відповідає позиції партії ОПЗЖ. Дунаєв виступає за прямі переговори з представниками так званих «ЛДНР».

«На тлі щоденних зведень про кількість хворих вірусом чомусь забувають про кількість загинувших від війни на сході країни. Це результат того, що влада просто забула про них і зовсім не прагне йти на діалог із невідконтрольними територіями, щоб провести реінтеграцію Донбасу і відновити мир. Всі рішення діючої влади спрямовані на задоволення вимог Міжнародного валютного фонду», — йдеться в заяві Дунаєва на сайті партії ОПЗЖ.³

² Генеральный директор НПП «Заря» Александр Чернецов о главных итогах 2017 года, <http://www.zaryachem.com/ru/press-centre/759>

³ Сергей Дунаев: Восстановление мира было и остаётся главным условием развития Украины, https://zagittya.com.ua/news/novosti/sergej_dunaev_vosstanovlenie_mira_bylo_i_ostajotsja_glavnym_usloviem_razvitija_ukrainy.html

1.1.4. Юлій Іоффе — народний депутат України (ОПЗЖ)

80-річний ветеран української політики, червоний директор, який очолював шахти ще за радянських часів.

Давній політичний і діловий партнер Юрія Бойка. Пов'язані з Іоффе підприємства неодноразово вигравали великі тендери на держзакупівлі у період, коли Юрій Бойко перебував у владі.⁴

На сьогодні Юлій Іоффе — народний депутат від партії ОПЗЖ.

Позиція Юлія Іоффе щодо конфлікту на Донбасі у цілому відповідає позиції партії ОПЗЖ. Але сам депутат мало дає інтерв'ю і рідко робить заяви.

⁴ Заступник Юрія Бойко – Іоффе заробив ще чверть мільярда на підконтрольному Бойко держпідприємстві, <https://far.chesno.org/case/834/>

1.2. Група Сергія Шахова

1.2.1. Сергій Шахов — народний депутат України (Наш край, округ №114)

Сергій Шахов і його група — головні конкуренти групи Юрія Бойка у боротьбі за вплив у Луганській області. Вплив Шахова різко зріс після початку бойових дій і окупації частини Луганської області. У результаті втрати частини території Луганської області та розвалу Партії регіонів, у регіоні серйозно змінилася політична ситуація, і багато груп впливу

втратили свою владу (наприклад, група Єфремова). Вакуум, що утворився, прагне заповнити собою команда Шахова.

Група Шахова діє в Луганській області під брендом партії «Наш край». Ця партія по суті не існує, як єдина всеукраїнська сила, і є чимось на зразок франшизи. У різних регіонах під цією франшизою діють локальні групи впливу.

Група Шахова, на відміну від групи Бойка, не дотримується певної ідеології і в основному користується популістськими гаслами, а також займається підкупом виборців. Перед виборами 2019 року Шахов і його люди відкрито роздавали пенсіонерам цукор і крупи. У зв'язку з цим падіння рівня життя в Луганській області у результаті військових дій зіграло політику на руку — бідних людей легше підкупити.⁵ Така тактика приносить свої плоди: у 2019 році вона дозволила Шахову і його людям виграти вибори в 4-х з 6 мажоритарних округів Луганської області.⁶

На місцевих виборах 2015 року команда Шахова також змогла провести свої фракції у місцеві ради міст Луганської області та претендує на контроль над нинішнім обласним центром — Северодонецьком. У цьому місті Шахов бореться за вплив із групою місцевого бізнесмена Ігоря Буткова.

Шахов, на відміну від Юрія Бойка і депутатів з партії ОПЗЖ, займає підкреслено проукраїнську позицію. За його словами, він надавав допомогу українській армії і добровільним батальйонам.⁷

Росію Сергій Шахов вважає стороною конфлікту на Донбасі і думає, що покласти край війні можна шляхом прямих переговорів із Володимиром Путіним.

«Якби я був Президентом, я б полетів до Росії і розмовляв би безпосередньо з Росією – без будь-яких посередників, тому що ми самотійна країна і можемо вести діалог від свого імені», — заявляв Сергій Шахов у 2019 році.⁸

5 Сергей Шахов: «Москва 23 года уничтожала угольный бассейн Донбасса», <https://daily.rbc.ua/rus/show/sergey-shahov-moskva-goda-unichtozhala-ugolnyy-1430158415.html>

6 Выборы в Раду: победу по «мажоритарке» в Луганской области одержала команда нардепа Шахова, <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/vybory-v-radu-pobedu-po-mazhoritarke-v-lugansk-356454/>

7 Сергей Шахов: «Москва 23 года уничтожала угольный бассейн Донбасса», <https://daily.rbc.ua/rus/show/sergey-shahov-moskva-goda-unichtozhala-ugolnyy-1430158415.html>

8 Нардеп Шахов считает, что для мира на Донбассе нужен прямой диалог с Россией, – СМІ, <https://ukranews.com/news/640074-nardep-shahov-schitaet-cto-dlya-mira-na-donbasse-nuzhen-pryamoj-dialog-s-rossiej-smi>

1.2.2. Сергій Вельможний — народний депутат України (Наш край, округ №112)

На відміну від акторів з групи Юрія Бойка, люди Шахова не є самостійними фігурами і не користуються впливом у відриві від свого лідера. У цьому сенсі група Шахова нагадує партію «Слуга народу» Президента Зеленського, рейтинг якої тримається на авторитеті і впливі лідера.

Троє нардепів із групи Шахова — Сергій Вельможний (112 округ), Олександр Лукашев (113 округ) та Олександр Сухов (107 округ) перемогли у своїх округах завдяки масовій роздачі продуктів (читай — непрямому підкупу), а не завдяки оригінальним програмам і досягненням у будь-яких галузях. Біографії їх мізерні і відомо про них небагато.

Сергій Вельможний є власником юридичної фірми «Вельможний і партнери» і до виборів працював помічником депутата Сергія Шахова. Його позиція щодо конфлікту на Донбасі у цілому збігається з позицією самого Сергія Шахова.

Сергій Вельможний вважає, що Україна спочатку повинна взяти під контроль кордон ОРДЛО з Росією, а вже потім проводити вибори на непідконтрольній території відповідно до формули Штайнмайєра. При цьому у виборах повинні брати участь всі переселенці, які були змушені покинути регіон.

«Формула Штайнмайєра» — шлях до миру на Донбасі. Вона необхідна для того, щоб взяти під контроль кордони України, після цього провести вибори на Донбасі за законами України з присутністю представників регіону і влади країни. Однак, провести їх після повернення додому людей, які через війну звідти виїхали. Потрібно проводити вибори після того, як люди відновлять свої будинки і повернуться до нормального життя» — заявляв Вельможний.

1.2.3. Олександр Сухов — народний депутат України (Наш край, округ №107)

Олександр Сухов — колега і партнер Сергія Вельможного. До виборів він працював у компанії «Вельможний і партнери» і був помічником депутата Сергія Шахова.

Позиція Сухова щодо конфлікту на Донбасі виражалася у максимально загальних фразах про необхідність досягнення миру. Переміг на окрузі депутат завдяки роздачі цукру і круп.

1.2.4. Олександр Лукашев — народний депутат України (ОПЗЖ, округ №113)

Олександр Лукашев до того, як стати депутатом, працював юристом і викладав у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

Як і інші члени команди Шахова, Лукашев переміг завдяки підкупу виборців. На його окрузі перед виборами пенсіонери могли отримати «благодійну допомогу» у вигляді 5 кілограмів цукру. На пакетах був видрукувано напис «Мир нашому краю. Лукашев О.А. Команда Сергія Шахова».

Передвиборна риторика Лукашева була розмитою і популістською, і в цілому його програму можна охарактеризувати, як «за все хороше і проти всього поганого». Лукашев відзначав, що «головна вимога виборців 113 округу — відновлення миру», а також заявляв, що йде до парламенту, щоб «відродити зруйновану соціальну державу».

1.3. Сергій Гайдай — Глава Луганської ОВЦА

Глава Луганської обласної військово-цивільної адміністрації (ОВЦА). Раніше обіймав посаду Мукачівської районної адміністрації. Вважається людиною з команди колишнього Глави ОВЦА Геннадія Москаля.

Як представник вертикалі президентської влади, Сергій Гайдай публічно висловлює щодо конфлікту на Донбасі ту ж позицію, що і Володимир

Зеленський і в цілому підтримує офіційний курс. Зокрема, Гайдай називає ОРДЛО «окупованими територіями», і вважає, що їх реінтеграція в Україні буде проходити важко.

«Інтегрувати потрібно окуповані території і людей, яким протягом п'яти років цілодобово промивають мізки. Тому нам необхідно подолати величезний шлях і переконати цих луганчан, що ми не ділимо українців на «правильних» і «неправильних», — заявляв він у своєму інтерв'ю.

Сергій Гайдай знаходиться у конфлікті з народним депутатом від партії «Слуга народу» Максимом Ткаченком, який є неофіційним куратором Луганщини. І ця обставина ускладнює роботу політичної сили у регіоні. На даний момент Гайдай і Ткаченко оплачують публікації в регіональних ЗМІ, телеграм-каналах і соцмережах із критикою один-одного.

1.4. Максим Ткаченко — народний депутат України (Слуга народу)

Народний депутат від партії «Слуга народу», який курує Луганську область, але через конфлікт із Главою ОВЦА не зміг взяти ситуацію під контроль. Оскільки конфлікт із Сергієм Гайдаєм на даний момент не вичерпаний, а до місцевих виборів залишається лише кілька місяців, досить складно спрогнозувати, яким чином Ткаченко буде виходити з положення, що склалося.

До 2014 року Максим Ткаченко займався організацією концертів і гастролей відомих артистів у Луганську і був далекий від політики, тому не має необхідного досвіду і знань для організації відповідних процесів. З часу парламентських виборів 2019 року і приходу до влади партії «Слуга народу», в Луганській області так і не з'явилося сильної регіональної організації цієї політичної сили. На даний момент в області у партії влади досі немає чіткого розуміння, як будуть формуватися списки на місцеві вибори, які кандидати до них увійдуть і як буде організовано процес.

Максим Ткаченко називає те, що відбувається на Донбасі, російською агресією, і вважає, що після повернення цих регіонів під контроль України у місцевій владі повинні працювати люди, які не брали участі в незаконних діях.

«На тимчасово-окупованих територіях Луганської та Донецької областей рано чи пізно пройдуть вибори за законодавством України за участю міжнародних організацій і наші земляки, громадяни України, які проживають на непідконтрольній частині і внутрішньо переміщені особи, які повернуться додому, зроблять свій вибір. І за результатами цього вибору в новій українській луганській і донецькій місцевій владі можуть опинитися нинішні керівники лікарень, шкіл, університетів, театрів Луганська, Донецька та ін. міст, які не брали жодної участі в незаконних діях, а залишилися на тій території, як заручники ситуації. Тому прошу не ділити країну, а зшивати — адже це наш шанс звільнити територію України від агресора», — писав Ткаченко на своїй сторінці в Фейсбуці.

1.5. Ігор Бутков — депутат міської ради Сєверодонецька

Ігор Бутков — бізнесмен із Сєверодонецька, який збільшив свій вплив в останні роки і став вважатися неофіційним «господарем» міста. Сам Бутков є депутатом міської ради і не має жодних посад у виконавчій владі. При цьому, залишаючись у тіні, він фактично контролює міську раду.

Підконтрольні Буткову депутати входять до депутатської групи «Сєверодончани». З їх допомогою Буткову вдалося відправити у відставку обраного у 2015 році мера міста Валентина Казакова і поставити

на чолі міської ради свого секретаря, який і став здійснювати управління Северодонецьком.

Сфера інтересів Ігоря Буткова на сьогодні обмежується рідним містом, тому він рідко висловлюється на загальноукраїнські політичні теми. Його позиція з приводу конфлікту на Донбасі сформульована досить абстрактно. Бутков вважає, що Донбасу необхідний мир, проте не вдається в подробиці, як саме бачить процес його досягнення.

1.6. Сергій Шилін — мер Лисичанська

Чинний мер Лисичанська, який переміг на виборах у 2015 році. Спочатку був ставлеником Сергія Дунаєва, який допоміг Шиліну на виборах. Однак, пізніше Шилін та Дунаєв посварилися і на сьогодні мер Лисичанська знаходиться у стані ворожнечі з групою Юрія Бойка. У той же час, Шилін не контролює міську раду, депутати якої в основному продовжують орієнтуватися на Дунаєва і Бойка.

Підконтрольні Дунаєву депутати кілька разів робили спроби відправити мера у відставку (за тією ж схемою, за якою Бутков це зробив у Северодонецьку), однак голосів для цього щоразу не вистачало. Через протистояння мера і депутатів, Лисичанськ управляється вкрай неефективно. Дороги міста у незадовільному стані, взимку місто має проблеми з опаленням, а влітку — з водою. Відповідальність за проблеми Лисичанська депутати і мер Шилін перекладають один на одного.

Інтереси мера Шиліна у цілому обмежуються Лисичанськом і на загальноукраїнські політичні теми він висловлюється мало. Позиція Шиліна щодо конфлікту обмежується загальними словами про необхідність укладення миру.

1.7. Сергій Хортів — мер Рубіжного

Мэр города Рубежное. Изначально, как и Сергей Шилин, считался ставленником группы Юрия Бойко, однако со временем разорвал с этой группой отношения и сейчас находится с ней в состоянии вражды.

В 2014 году Сергей Хортив поддерживал незаконные формирования так называемой «ЛНР» и принимал участие в блокировке продвижения украинских военных через Рубежное 22 мая 2014 года. Тогда продвижение колонны ВСУ оказалось

заблокировано гражданскими, после чего военные были расстреляны из засады боевиками. Погибло несколько солдат ВСУ. Несмотря на многочисленные свидетельства местных жителей, которые рассказывали об участии Хортива в этом эпизоде, никакой ответственности за это он так и не понес. После избрания мэром Рубежного Хортив более не допускал откровенно антиукраинских выпадов и каких-либо незаконных действий.

До розрива с командой Бойко Сергей Хортив участвовал в политических акциях его политической силы и выступал за мир ценой уступок России и предоставлению ОРДЛО широкой автономии в составе Украины. После разрыва перестал комментировать вопросы войны и мира.

1.8. Володимир Струк — экс народний депутат України, бізнесмен

Колишній народний депутат від Партії регіонів і бізнесмен із селища Ювілейного (нині територія, підконтрольна так званій «ЛНР»). Навесні 2014 року відкрито підтримував бойовиків, у тому числі фінансував «ополчення» селища Ювілейного, про що сам же показував телесюжети на підконтрольному йому телеканалі. Був присутній на нарадах із так званим «народним губернатором» Валерієм Болотовим, а також народним депутатом від Партії

регіонів Олегом Царьовим, який підтримував бойовиків.

Однак, після початку бойових дій Володимир Струк переїхав на підконтрольну територію і зміг уникнути відповідальності за підтримку сепаратизму. У 2019 році Струк намагався балотуватися до парламенту по 113 мажоритарному округу в Луганській області. У цьому окрузі йому належить пивзавод у місті Кремінна і Струк розраховував на підтримку жителів, проте програв і зайняв лише третє місце.

У відповідь на запитання журналістів з приводу співпраці з бойовиками у 2014 році, Володимир Струк відповідав, що не є сепаратистом і є патріотом України.

«Як можна сказати, що я сепаратист? Я люблю свою країну, люблю свою рідну неньку Україну», — говорив він у 2019 році.

2. Донецька область

2.1. Група Ріната Ахметова

2.1.1. Рінат Ахметов — олігарх

Найбагатша людина України, власник компаній СКМ, ДТЕК, Метінвест і футбольного клубу «Шахтар» де-факто залишається найвпливовішою людиною у Донецькій області, де контролює цілу низку великих, містоутворюючих підприємств з багатотисячними робочими колективами.

В орбіту впливу Ріната Ахметова входить цілий ряд відомих політиків і бізнесменів, так званих «донецьких», деякі з яких є цілком самодостатніми і самостійними гравцями.

Ахметов є власником ряду великих підприємств на непідконтрольній території і тому зацікавлений у тому, щоб повернути над ними контроль. Крім того, підконтрольна група Ахметова політична партія «Опозиційний блок» може розраховувати на підтримку жителів ОРДЛО і тому з метою збільшення свого політичного впливу Ахметов також зацікавлений у реінтеграції ОРДЛО.

Навесні 2014 року Рінат Ахметов негласно підтримував формування так званих «ДНР» та «ЛНР» і виступав за те, щоб Україна вела з ними переговори, одночасно відкидаючи можливість силового придушення проросійських протестів. Однак, після того, як озброєні люди захопили кілька об'єктів, що належать Ахметову, його риторика різко змінилася, і він став публічно виступати проти формувань так званих «ЛДНР». Але на той момент ситуацію в регіоні ні бізнесмен, ні українська влада вже не контролювали.

Після того, як Україна втратила контроль над ОРДЛО, Ахметов деякий час ще контролював свої активи у цих районах і намагався впливати на події на непідконтрольній території. За допомогою свого благодійного фонду «Допоможемо» він роздавав жителям ОРДЛО гуманітарну допомогу, отримуючи таким чином лояльність місцевого населення. Але в березні 2017 року збройні формування заборонили діяльність благодійного фонду в ОРДЛО.

Рінат Ахметов вважає, що Донбас має повернутися до складу України у результаті переговорів.

«Донбас в його серці назавжди і щасливим він його бачить тільки у складі єдиної України. Пан Ахметов впевнений — головне, щоб усі прийшли до миру, а мир потрібно шукати за столом переговорів», — говорилося у заяві, яку було поширено від імені Ахметова його прес-секретарем.

2.1.2. Борис Колесніков — екс народний депутат України, діловий партнер Ріната Ахметова

Бізнесмена і політика Бориса Колеснікова пов'язують із Рінатом Ахметовим дружні і ділові стосунки. Однак, при цьому Колесніков залишається цілком самостійною фігурою і має значний фінансовий капітал, розміри якого оцінюються у кілька сотень мільйонів доларів.

У минулому Колесніков вважався однією з найвпливовіших політичних фігур Донецької області, але в останні роки його політичний вплив знизився.

Якщо у 2014 році Колесніков зміг провести по мажоритарному округу в Костянтинівці і Дружківці (де Колесніков і Ахметов володіють великими фабриками) свого ставленика Дениса Омеляновича, то у 2019 році навіть сам Колесніков не зміг виграти вибори на цьому окрузі і поступився меру Дружківки Валерію Гнатенку.

Як і Рінат Ахметов, Борис Колесніков має активи на непідконтрольній території Донбасу і зацікавлений у тому, щоб ОРДЛО повернулося під контроль України. Крім того, Колесніков має бізнес у Російській Федерації та займає виражену проросійську позицію. Політик із початку 2000-х років послідовно відстоює ідею федералізації України і вважає, що для досягнення миру з Росією необхідно піти на умови Москви і закріпити у Конституції позаблоковий статус.

«Необхідно на рівні Конституції закріпити позаблоковий статус України. Наша країна має дуже вигідне географічне положення, однак нас використовують як лінію дотику. Роль України – бути мостом, що сполучає Захід і Схід. І саме позаблоковий статус дозволить нам стати рівноправним партнером Європи, Росії та азійських країн», — заявляв Борис Колесніков у 2019 році.⁹

2.1.3. Вадим Новинський — народний депутат України (ОБ, округ №57), діловий партнер Ріната Ахметова

Як і Борис Колесніков, Вадим Новинський є діловим партнером Ріната Ахметова, разом з яким володіє компанією «Метінвест» і є однією із найзаможніших людей України. За оцінками фінансової компанії «Драгон капітал» статки Новинського оцінюються у 1,7 млрд. дол. США.

На парламентських виборах 2019 року балотувався до Верховної Ради по мажоритарному округу в Маріуполі і виграв вибори.

Новинський є вихідцем з Росії, виступає за тісну співпрацю з РФ і виконання Мінських угод у російській інтерпретації цього документа, яка передбачає

⁹ Борис Колесніков: «Оппозиционный блок» вернет мир Донбассу, <https://dnl.dn.ua/news/politicheskiy-vzglyad/boris-kolesnikov-oppozitsionnyy-blok-vernet-mir-donbassu>

спочатку проведення виборів в ОРДЛО, а потім вже передачу Україні контролю над кордоном.

Крім того, у грудні 2019 року Новинський вніс власний законопроект про особливий статус Донбасу, в якому запропонував створити на базі ОРДЛО окрему адміністративно-територіальну одиницю — міжобласне територіальне об'єднання Донбас зі своєю виконавчою владою (виконкомом МТО Донбас).¹⁰

2.1.4. Тетяна Бахтєєва — экс народний депутат України

Екс народний депутат кількох скликань від Партії регіонів із Донецька. На виборах 2019 року пройти до парламенту не змогла, проте продовжує бути активно присутньою у регіональній політиці. У січні 2020 року Бахтєєва разом з іншими колишніми депутатами від Партії регіонів — такими, які втратили свої впливи після подій 2014 року, презентувала у Донецькій області громадську

організацію «Земляцтво — Рідний Донбас». Головною метою організації Бахтєєва проголосила досягнення миру на Донбасі, реінтеграцію регіону в Україну та його відновлення.

Однак, жодними конкретними кроками організація Тетяни Бахтєєвої так і не відзначилася. І після кількох піар-заходів припинила будь-яку активність.

Тетяна Бахтєєва виступає за прямі переговори української влади з представниками так званих «ЛДНР», за надання Донбасу особливого статусу і зняття економічної блокади з ОРДЛО.

2.1.5. Муса Магомедов — народний депутат України (округ №45)

Колишній генеральний директор Авдіївського коксохімзаводу, що належить Рінату Ахметову. У 2019 році Магомедов став депутатом Верховної Ради по 45-му мажоритарному округу, до якого входить Авдіївка.

На відміну від інших депутатів з групи Ахметова має проукраїнські погляди, називає Росію країною-агресором, а особливий статус Донбасу вважає

тимчасовим компромісом, кінцевою метою якого має бути повна інтеграція регіону в Україну за українськими законами.

«Ми повинні будувати перехідну модель, яка на якийсь проміжок часу під контролем миротворчого міжнародного контингенту може профункціонувати, а після цього — повна інтеграція за українськими законами», — говорив Магомедов в інтерв'ю виданню «Донбас Реаліі» восени 2019 року.

¹⁰ Вадим Новинський пропонує нову редакцію закону об особом статусе Донбасса, http://opposition.com.ua/ru/news/-vadim-novinskiy-predlozhit-novuyu-redaktsiyu-zakona-ob-osobom-statuse-donbassa_4115/

2.1.6. Вадим Бойченко — мер Маріуполя

Міський глава Маріуполя, де розташовані два найбільших металургійних комбінати України: Маріупольський металургійний комбінат імені Іліча (ММКІ) та «Азовсталь», що належать Рінату Ахметову і Вадиму Новинському. У минулому — топ-менеджер обох комбінатів.

На виборах 2019 року, будучи мером Маріуполя, відкрито агітував за підконтрольну Ахметову і Новинському партію «Опозиційний блок» і особисто Вадима Новинського на мажоритарному окрузі.

У 2016 році Вадим Бойченко виступав за надання ОРДЛО особливого статусу і закріплення його в Конституції, що в цілому збігається з позицією Москви.¹¹

2.1.7. Руслан Требушкін — народний депутат України (округ №50), экс мер Мирнограда

Колишній мер Покровська (раніше Красноармійська) і Мирнограда (Димитрова) Донецької області. Нині — народний депутат від підконтрольної Рінату Ахметову і Вадиму Новинському партії «Опозиційний блок».

У 2014 році відкрито підтримував бойовиків так званої «ДНР», виступав проти АТО і називав

українську владу «хунтою».

«Реальність така, що сьогодні наші мирні жителі піддаються фізичному знищенню, а стоїть за цим та хунта, яка захопила владу і розв'язала війну проти українського народу. Нас охрестили бандитами, терористами і зрадниками, розв'язали широкомасштабну українську пропаганду. У результаті жителі центральної та західної України повністю підтримують АТО на південному сході країни. Людям «промивають» мізки, тому більшість українців сьогодні вважають цілком нормальним вбивати мирних громадян», — заявив Требушкін 14 травня на черговій 77-й сесії Димитрівської міської ради.

Однак, після того, як Димитров та Красноармійськ взяли під контроль українські військові, Требушкін різко змінив риторику і став займати патріотичну проукраїнську позицію. У 2018 році за його ініціативи в місті Покровську (Красноармійську) був встановлений пам'ятник українському композитору Миколі Леонтовичу, автору пісні «Щедрик». У 2019 році Требушкін заявив, що українізація Донбасу допоможе залучити в регіон інвестиції.¹²

¹¹ Мэр Мариуполя выступает за предоставление Донбассу «особого статуса», <http://novosti.dn.ua/news/257533-mehr-maryupolya-vystupaet-za-predostavlenye-donbassu-osobogo-statusa>

¹² Украинизация Донбасса поможет привлечь инвестиции – мэр Покровска, <https://interfax.com.ua/news/general/561626.html>

2.2. Група Юрія Бойка

Юрій Бойко є вихідцем з Луганської області і ніколи не мав впливу на Донеччині. Однак, останнім часом, у зв'язку із перетворенням Бойка у політика загальнонаціонального масштабу, в Донецькій області сформувалася група людей, які орієнтуються на Бойка і очолювану ним партію ОПЗЖ, яка має в області досить високий рейтинг.

2.2.1. Наталія Королевська — народний депутат України (ОПЗЖ) та Юрій Солод — народний депутат України (ОПЗЖ, округ №47)

Наталія Королевська та її чоловік Юрій Солод — вихідці з Луганської області. Однак після подій 2014 року, більшість їх активів залишилося на непідконтрольній території. Після цього Солод і Королевська перенесли свою політичну активність

у Донецьку область — у Слов'янськ. У цьому місті Юрію Солоду двічі вдалося виграти вибори на мажоритарному окрузі, в основному завдяки дружині, впізнаваність якої набагато вища, ніж у Солода.

Враховуючи, що в ОРДЛО у подружньої пари залишилося майно і діловий інтерес (до війни Солод і Королевська займалися торгівлею вугіллям і металобрухтом), політики особисто зацікавлені у тому, щоб знову отримати можливість працювати в окремих районах.

І Королевська, і Солод входять до парламентської фракції партії ОПЗЖ і підтримують офіційну лінію цієї партії з врегулювання конфлікту на Донбасі, яка у цілому збігається з позицією Росії, а саме виступають за надання ОРДЛО особливого статусу в складі України, у тому вигляді, в якому цього хоче Москва.

«Перед усіма нами стоїть одне завдання — встановлення в Україні миру, тому ми повинні докласти всіх зусиль для реалізації Мінських угод. Якщо в них прописані питання надання окремим районам Донецької і Луганської областей особливого статусу, то ми повинні зібратися і прийняти необхідні рішення, заради миру», — вважає Наталія Королевська.

2.2.2. Валерій Гнатенко — народний депутат України (ОПЗЖ, округ №49)

Колишній мер Дружківки, а нині депутат Верховної Ради від партії ОПЗЖ. У 2014 році, будучи мером міста, співпрацював із бойовиками російського диверсанта Ігоря Гірка, виступав на мітингах сепаратистів і допомагав бойовикам організувати у місті незаконний референдум щодо відокремлення від України.

У 2019 році балотувався по мажоритарному округу в парламент і виграв, обійшовши Бориса Колеснікова.

Як і лідери ОПЗЖ, виступає за прямі переговори з бойовиками так званих «ДНР» і «ЛНР» і надання ОРДЛО особливого статусу на умовах Росії.

2.2.3. Неля Штепа — экс мер Слов'янська

Колишня мер Слов'янська, що отримала широку популярність у зв'язку із подіями весни 2014 року. За співпрацю з бойовиками так званої «ДНР» Неля Штепа потрапила під слідство і кілька років перебувала в СІЗО, однак вирок їй за 6 років так і не винесли.

У зв'язку з перебуванням у СІЗО, не змогла брати участь у виборах мера у 2015 році. Однак, як і раніше, користується в Слов'янську популярністю і має високий рейтинг. У 2019 році, за домовленістю з Наталією Королевською та Юрієм Бойком, не стала балотуватися до парламенту по мажоритарному округу в Слов'янську і підтримала чоловіка Королевської Юрія Солода.

У своїх публічних виступах Штепа висловлювала підтримку партії ОПЗЖ і заявляла, що саме ця політсила пропонує найреальніший план повернення Донбасу.

2.3. Олег Недава — экс народний депутат України

Колишній народний депутат із фракції Блоку Петра Порошенка. Виходець із Єнакієвого, пов'язаний з Юрієм Іванющенко (кримінальний авторитет з Єнакієвого, экс депутат від Партії регіонів).

У Донецькій області очолює франшизу партії «Наш край». Конкурує з Наталією Королевською та Юрієм Солодом за контроль над Слов'янськом. На виборах 2019 року балотувався до парламенту по мажоритарному округу в цьому місті, але програв.

У період передвиборної кампанії Недава неодноразово робив заяви про те, що має намір об'єднати Донбас і закликав владу виконати Мінські угоди. Але жодної конкретики не пропонував і обмежувався загальними заявами.

2.4. Максим Єфімов — народний депутат України (округ №48), впливовий бізнесмен із Краматорська

Впливовий бізнесмен із Краматорська — висхідна зірка української олігархії. У минулому скликанні парламенту Єфімов входив до фракції Блоку Петра Порошенка. У 2019 році переміг на окрузі у Краматорську як самовисуванець.

У 2018 – 2019 роках Максим Єфімов став власником низки активів, які раніше належали Олександрю Януковичу, зокрема компанії «Донбасенерго».

На сьогодні є найбільш рейтинговим і впливовим політиком Краматорська і претендує на контроль над містом. Поборотися за Краматорськ Єфімов розраховує на майбутніх місцевих виборах, просунувши до влади своїх людей.

Єфімов вважає себе більше бізнесменом, аніж політиком, рідко робить політичні заяви і не любить публічності. Єфімов не робив скандальних і резонансних заяв щодо конфлікту на Донбасі, займав у цілому помірно-проукраїнську позицію протягом усього конфлікту.

2.5. Георгій Скудар — экс народний депутат України, власник НКМЗ

Георгій Скудар — типовий червоний директор, вдало приватизував найбільший краматорський завод — «Новокраматорський машинобудівний завод» (НКМЗ). У минулому вважався найвпливовішою людиною Краматорська і кілька разів обирався депутатом парламенту від Партії регіонів. Однак, останнім часом у силу солідного віку поступився першістю в місті Максиму Єфімову.

У 2014 році завод НКМЗ Скударя займався ремонтом техніки бойовиків так званої «ДНР», за що керівництво заводу звинувачувалося СБУ у пособництві терористам. Однак, у результаті справа нічим не закінчилася і довести нічого не вдалося.

Георгій Скудар завжди дотримувався проросійських настроїв у силу того, що продукція заводу НКМЗ в основному користувалася попитом у країнах колишнього СРСР. На його думку конфлікт на Донбасі має бути вирішено якнайшвидше ціною поступок Росії для того, щоб між Україною і РФ поновилися торгові відносини і продукція українських підприємств змогла продаватися в Росії.

При цьому в 2014 році, коли ситуація в Донецькій області ще залишалася невизначеною, Скудар підкреслював, що якщо Краматорськ виявиться в умовах невизнаної держави, то це буде згубно для його промисловості.

«Якщо тільки буде тут буферна держава типу Придністров'я або Карабаху, то для НКМЗ — підприємства, яке працює на світовому ринку, це — катастрофа. Для виробників дрібних та нескладних виробів це буде неприємно. А ми відправляємо вантажі вагою в 300 тонн. І така ситуація буде абсолютно нежиттєвою для нас», — заявляв власник НКМЗ.

2.6. Анатолій і Сергій Близнюки — політики і бізнесмени із Краматорська

Клан Близнюків є третьою впливовою силою в Краматорську. Анатолій Близнюк був однією з найбільш значущих постатей у Донецькій області в 2000-х, коли очолював обласну раду та обласну адміністрацію, але поступово втратив свій вплив. Його син Сергій намагався будувати політичну кар'єру і балотувався до парламенту по мажоритарному округу в рідному місті, однак програв і після цього припинив політичну активність, зосередившись на бізнесі. Сім'я Близнюків продовжує володіти низкою великих активів у Краматорську і претендує на політичний вплив, але при цьому не співпрацює з жодною із рейтингових політичних сил.

Анатолій Близнюк у своїх інтерв'ю висловлювався за те, щоб Донбас залишався у складі «єдиної, унітарної України», тобто за фактом виступив проти російського сценарію легалізації так званих «ЛДНР» у вигляді широкої автономії.

«Думаю, це у нас все попереду і це обов'язково у нас буде, але при Донбасі у складі єдиної унітарної України. Інакше ніяк», — говорив Анатолій Близнюк в інтерв'ю 112 каналу в 2015 році.

2.7. Олексій Рева — мер Бахмута

Мер Бахмута (колишній Артемівськ), який очолює вже 30 років (із часів Радянського Союзу).

У період подій весни 2014 року надавав негласну підтримку сепаратистам і допомагав проводити у місті незаконний референдум. Коли бойовики прибрали український прапор, вивішений над міською радою, і замість нього повісили прапор так званої «ДНР», Рева погодився з цим, назвавши це компромісом.

Пізніше, у період боїв навколо міста, Рева на деякий час покинув Бахмут. Повернувся у місто він уже після того, як ситуація стабілізувалася і став займати виражену проукраїнську позицію.

На президентських виборах 2019 року відкрито підтримав чинного президента Петра Порошенка, пояснивши це тим, що вважає дуже ефективною реформу децентралізації.

«Я визначився. Я прийняв рішення і буду голосувати за чинного Президента України — Петра Олексійовича Порошенка. Якщо говорити просто, міські глави більше не ходять із простягнутою рукою і не їздять до Києва випрошувати кошти. Децентралізація дозволила Бахмуту отримати

достатньо коштів для реалізації інфраструктурних проєктів», — говорив Рева.

У період президентства Порошенка підтримував офіційну точку зору України щодо варіантів врегулювання конфлікту на Донбасі. Після зміни влади публічно не висловлювався на тему врегулювання конфлікту.

2.8. Павло Кириленко — глава Донецької ОВЦА

За весь час перебування на посаді Глави Донецької обласної військово-цивільної адміністрації (ОВЦА) Павло Кириленко так і не став помітною політичною фігурою. Його можна назвати типовим технократом, публічна активність якого вписується у рамки суворого офіціозу.

Як і в сусідній Луганській області, на Донеччині не існує активного діючого осередку партії «Слуга народу» і партія влади поводить себе в регіоні досить пасивно. Глава ОВЦА при цьому не займається питаннями партбудівництва і виконує лише технічні функції, покладені на нього.

Як представник президентської вертикалі влади Павло Кириленко висловлює офіційну точку зору щодо врегулювання конфлікту на Донбасі.

«Повернення миру, окупованих територій і полонених — головний принцип не тільки президента України, але також моя позиція, яку підтримує колектив обласної адміністрації», — заявляв Кириленко.

Також Глава ОВЦА підкреслював, що підписувати будь-які домовленості з так званими «ДНР» і «ЛНР» українська влада не буде.

Вплив Кириленка в регіоні у даний час обмежується його посадою і після відставки нинішній Глава ОВЦА, очевидно, перестане грати у регіональній політиці будь-яку значиму роль.

2.9. Сергій Сивохо — громадський діяч

Сергій Сивохо — популярний телеведучий, а з недавнього часу — політик, член команди чинного президента, який має широку впізнаваність на Донбасі.

Після перемоги на виборах Володимира Зеленського та його політичної сили Сергію Сивохо пророкували успішну політичну кар'єру і роботу на донбаському напрямку. У жовтні 2019 року Сергія Сивоха призначили позаштатним радником Глави РНБО. Однак, перші ж кроки Сивоха на новому терені виявилися вкрай невдалими.

Риторика Сивоха, який назвав війну на Донбасі «внутрішнім конфліктом» і

говорив про необхідність створення «платформи примирення», ігноруючи при цьому факт російської військової присутності на сході України, збігалася з основними тезами російської пропаганди. Це викликало роздратування і неприйняття у патріотично налаштованій громадськості, яка обурено реагувала на кожну заяву Сивоха. Крім того, суспільство дратував сам факт того, що питаннями національної безпеки займається комік і шоумен, який явно погано орієнтується у довіреному йому напрямі.

У підсумку уся активність Сивохо не принесла владі нічого, крім негативу, і закінчилася звільненням шоумена з поста позаштатного радника Глави РНБО. Глава Офісу президента Андрій Єрмак назвав роботу Сивоха «незграбною».¹³

Сам шоумен обіцяв продовжувати роботу над «національною платформою примирення», однак поки жодної активності на цьому напрямку Сивоха не продемонстрував. Також не зрозуміло, як саме створення такої організації в Україні призведе до врегулювання конфлікту з Росією, яка де-факто контролює ОРДЛО.

2.10. Сергій Тарута — народний депутат України (ВО «Батьківщина»), бізнесмен

Впливовий бізнесмен і політик, колишній Голова Донецької області облдержадміністрації, нині — народний депутат від партії «Батьківщина». Після подій 2014 року зазнав значних фінансових втрат і втратив колишній вплив в українській політиці. Робив спроби створити власну політичну силу «Основа»,

розраховану на голоси жителів південного сходу, проте, політичний проєкт так і не зміг завоювати популярність.

Навесні 2014 року був призначений главою Донецької ОДА, але не зміг утримати ситуацію в регіоні. Намагався безуспішно співпрацювати з бойовиками так званої «ДНР». Публічно заявляв про співпрацю з членами збройного формування «Оплот» Олександра Захарченка 8 травня 2014 року.

«Це те крило, яке сьогодні готове допомагати нам в охороні основних об'єктів. Це група "Оплот" і вони сьогодні допомагають забезпечувати безпеку зокрема і телеканалу «Донбас». Тому ми з ними знайшли діалог, ми з ними домовилися, що вони не будуть ніде брати участь у захопленнях», — говорив на своїй прес-конференції Тарута.

Після прийняття Верховною Радою закону про особливий статус Донбасу, Тарута заявив, що прийнятий закон є розмитим і назвав його зрадою.

«А нас як: продали, "злили"? Де ми, в Росії чи Україні? За що ми боролися? За що гинули наші хлопці? Що нове утворення собою являє? Де його межа в Україні? Чи залишиться вона відкритою чи ні? У нас буде дві Донецькі області або одна Донецька область, а всередині буде якесь незрозуміле об'єднання "ДНР" і "ЛНР"? "ДНР" і "ЛНР" — це терористичні організації чи ні? Строки,

¹³ Єрмак: Сивохо — не зрадник, але його платформа була зроблена незграбно, https://lb.ua/news/2020/06/17/460069_ermak_sivoho_predatel.html

коли відбудеться складання зброї? Ми цього теж не побачили», — заявляв Сергій Тарута восени 2014 року.

Пізніше Тарута називав Мінські угоди неефективними і пропонував змінити їх формат.

«Мінськ» не працює, зустрічі відбуваються один або два рази на місяць. Я запропонував замість «Мінська» «віденський майданчик». Потрібно переформатувати переговорний процес, домогтися, щоб були спецпредставники з Німеччини, з Франції та з України. На постійній основі вести переговори у Відні разом з ОБСЄ та разом із представником Європи», — говорив Тарута у 2017 році.

На сьогодні Тарута курує у партії «Батьківщина» напрям Донбасу та організацію місцевих виборів у регіоні.

